

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-ROSIKAI-NAPILAP

Dr. Ramasetter Róbert

I. Diszter 2. II. 8.

Budapest

ELŐFIZETÉS ÁRA
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
B ukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 március Kedd 24

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 69 szám

5685. Ádár 28

A kiválasztó demokrácia

Hellpach, a német demokraták elnökjelölje tudva-
levőleg igen komoly pedagógus is, aki érdekesítő
művet írt a német közoktatás reformjáról. E reform-
tervezetben az a legérdekesebb, hogy a német
demokrácia vezére a középiskolát egészen ariszto-
kratikus szempontok szerint akarja kiépíteni, vagyis
a magasabb képzettség lehetőségét csakis a kimondottan
arra termettek, a vezéri képességekkel meg-
áldott tanulók számára akarja biztosítani.

Azok, akik demokrácia alatt a teljes egyenlőség
politikai és társadalmi érvényesülését értik, minden
bizonytalansággal fogják fogadni Hellpach ter-
vezetét. Mint minden eszmének, úgy a demokráciá-
nak is megvannak a maga dogmatikusai, akik a
betűi szószertelenségét többre tartják, mint
az eszme lényegét. Pedig az igazi demokrácia
hatásában és céljaiban a legarisztokratikusabb ki-
választódás eszméje, mely — sokkal inkább mint
az autokratizmus — a valóban kiválóak uralmát
akarja biztosítani.

Azonban e kiválasztódásnál nem születési és
vagyonai adottságokat vesz alapul, hanem olyan szel-
lemi értékeket, olyan erkölcsi garanciákat, melyek
az egyént a tömegek jóvoltának, előrehaladásának
munkájába állítják s az egyéni önzést a tömeg önzé-
sének kielégítésére használják fel. Ezzel szemben
a demokrácia betűragó dogmatikusai úgy szokták
értelmezni az „egyenlőség“-et, hogy az az egyfor-
mán sekélyes színvonalú emberek uralmát jelenti
és már eleve bünyözik az, aki a szürke egyforma-
ságból szellemi és erkölcsi kiválóságával kiemelke-
dik. Ez a hibája a szocialisztikus elméleteknek is,
melyek pompásan megállják helyüket mindaddig,
míg az emberek külső, legfőképpen gazdasági viszony-
nyaira alkalmazzuk őket, de csödtől mondanak az
egyéni predestinációval, a lélektani korlátokkal
szemben. A *helsö* ember vágyai, hajlamai, tehetsé-
gei és lelkeségei csak bizonyos mértékig követik az
élet külső, legfőképpen gazdasági kényszerűségeit,
körülbelül — a világnézet megegyéjéig.

A demokrácia „egyenlősége“ csak az *elindulási*
lehetőségek egyenlőségét jelenti, olyan verseny
lehetőségét biztosítja, melynél tehetséges és tehetség-
telen emberek egyenlő gazdasági feltételek mellett
indulnak — hogy aztán a starthoz mindig a tehet-
ségesek fussanak be elsőnek. Ezért volt annyira
reális a Lassale Ferdinánd álma, aki a gazdaságilag
felszabadult munkásosztályt — mely alatt minden
rendű és rangú dolgozót értett, — a jövőben
arisztokráciájának nevezte. Vannak barbár lelkek,
akik a szocialisztikusan kiegyensúlyozott társadal-
mat a szürke, uniformizáltan közönséges emberek
társadalmának képzelik el — és mint jó széplek-
kekhez illik, — borzadállyal gondolnak e társadalom
eljövetelére.

Ezek a széplek minden bizonytalansággal elszörnyü-
ködve fogadják Hellpach antidemokratikusnak látszó
tervezetét, mely — látszólag — a tanszabadság
elvének feladását is jelenti. Kétségtelen, hogy Hell-
pach pedagógiai tervezete sok veszélyt rejt magá-
ban. Mert bizonyos, hogy a tehetség, a rátermett-
ség megállapítása nem olyan egyszerű dolog, mint
első pillanatra látszik. A középiskolai pályafutások
egy jó része amellettt tanuskodik, hogy igen kiváló
szellemű férfiak igen rossz tanulók voltak. A te-
hetség megállapításához is rendkívül tehetséges,
lélektani érzékkel rendelkező tanárok kellene,
amelyeket a mai bürokratikus szellemű közép-
iskola — pláne Németországban — hozzávetőleg
sem tudott kitermelni magából. Az sem valószínű,
hogy — mint Hellpach állítja — tizennyéves
korukban meg lehet állapítani a tanulókról, hogy
hivatottak a szellemi vezérségére, vagy sem.

A Hellpach-vázolta tervezetnek talán nem is ez
a gyakorlati oldala a legfontosabb, habár bizonyos,
hogy a köztársasági Németország mai iskolarend-
szere erős — és főleg ideológiai szempontból —
belterjes reformra szorul.

A hellpachi tervezet elvi szempontból jelent
sokat. Sokat jelent azért, mert megdönti azt a dog-

mát, hogy a demokrácia a sekélyes emberek ural-
mát jelenti, ahol vétek a kezdeményezés, bűn az
individuális rátermettség. Ennek éppen a megfordí-
tottja az igaz. A demokrácia legfőbb kritériuma az,
hogy benne és általa azok az emberek kerüljenek

az élre, akik — minden más: családi, születési, va-
gyoni előnyük lefokozottsága mellett — egyedül
tudásuk és szellemi képességük legjavával szolgál-
ják a — közösség érdekeit.

s. l.

Vihar és verekedés a belgrádi szkupstinában

Csendörök vetettek véget a botránynak. Davidovics megbélyegzte a választási atrocitásokat. Új ellenzéki blokk alakult

(Belgrád, március 23. Az Uj Kelet tudósító-
jától.) Pasics reakciós politikája, mellyel nem-
csak a horvát parasztpárt, hanem minden el-
lenzéki megmozdulásra brutálisan lesújtott, a
belgrádi parlamentben most termi meg keserű
gyümölcsöt. A forrongó ellenzéki kedélyek a
szkupstina legutóbbi ülésén tetlegességben ro-
bantak ki, melyet a Pasics-párti radikálisok
provokáltak.

A szkupstina legutóbbi ülésén Bazala Albert
zagrabi nyugalmazott egyetemi tanár beszédet
mondott, melynek során a „képvisező“ szót hor-
vátul „zastupnik“-nak mondotta. A radikálisok
erre azt követelték tőle, hogy javítsa ki a
zastupnikot „poslanik“-ra. (Zastupnik körülbelül
képviselet, poslanik kiküldöttet jelent.)

Bazala erre a radikálisok felé fordulva a kö-
vetkezőket mondotta:

— Igen, vannak itt a parlamentben posla-
nikok, akiket a kormány küldött be a parla-
mentbe és vannak zastupnikok, akiket a nem-
zet választott.

Bazala szavaira nagy vihar tört ki a kor-
mánpárti képviselők sorában. A radikálisok
felugráltak helyeikről és az ellenzéki képvise-
lők felé fordultak. Srejkovics radikális-párti
képvisező Bazalát kétszer pofonította, mire
Popovics demokrata képviselő székével Steplik
radikális képviselőre sujtott. Altalános veteke-

lés tört ki, melynek során a dulakodók székek-
kel, padtétőkkel támadtak egymásra. Pasics a
nagy kavargásban elhagyta a termet. Végül
csendörök nyomultak a parlamentbe, akik szék-
jelválasztották a verekedőket. A verekedés so-
rán súlyosabb sérülés nem történt.

A vihar lecsillapultával Davidovics, volt
miniszterelnök az ellenzéki blokk nevében
emelkedett szólásra. Beszédében a blokk nevé-
ben kifejtette, hogy hasonló választások, mint
amilyenek a legutóbbiak voltak, — a szerb reak-
ció legsötétebb napjaiban sem estek Jugoszláviá-
ban. A kormány — mondotta — a horvát
parasztpárt elnyomására kitalálta a bolszeviki
veszedelem meséjét. Miután a szerb ellenzéki
testvéri megegyezést keresett a horvátokkal,
megalakult a „nemzeti parasztpárti demokrácia
blokkja“, melynek programját Davidovics
felolvassa.

Kijelentette Davidovics, hogy a szavazatokat
összeszámítva, az ellenzékre 350 ezerrel több
esett, mint a kormánypártiakra. Davidovics
végül tiltakozott a választásokon elkövetett
atrocitások ellen és cáfolta azt a feltevést,
mintha Szerbiában a bolgárok, a Vajdaságban
pedig a magyarok befolyásolták volna a választá-
sokat. Beszédét a következő szavakkal fejezte
be Davidovics:

— A nép türelme nem tart örökké!

„Az új törvény szerint a nyugdíj könyöradományt jelent“

Pistiner képviselő éles kritikája a törvényről. Lambru tábornok Stelian Popescu megbüntetését követelte a szenátusban

(Bucuresti-Bukarest, március 23. Az Uj Ke-
let tudósítójától.) A kamara mai ülésén tovább-
folytatták a nyugdíj törvényjavaslatról szóló
vitát. Elsőnek a törvényjavaslat előadója, Traian
Lalescu képviselő szólalt fel. Utána Hans Hed-
rich szász képviselő emelkedett szólásra és kül-
önösen a törvény materiális vonatkozásait tette
éles kritika tárgyává. Beszédében leszögezte,
hogy a lehetetlenül rossz javadalmazás miatt
korrumpálódott el az ország adminisztrációja.
Majd konkrét példákat sorolt fel, amelyek az
erdői tisztviselői kar érdekeit sértették. Beszé-
dét azzal a kérdéssel végezte, hogy miért van
szüksége a kormánynak arra, hogy igazságtalan
intézkedéseivel elégedetlenséget keltsen a csa-
tolt területek tisztviselő-testületében.

Hora Alexandru képviselő beszédében rá-
mutatott a javadalmazások egységesítésének
fontosságára és a Bratianu Vintila által meg-
állapított harmincötévi nyugdíjaztatási korhatár
ellen tört lánzsát.

Azután Mardarescu hadügyminiszter felett
Victor Moldovan ama interpellációjára, mely-
ben Pantazi Comandort, az angliai repülőgép-
vásárlás körüli visszaélésekkel vádolta. Marda-
rescu hadügyminiszter leszögezte, hogy vissza-
élések egyáltalában nem történtek. Ugyanebben
a kérdésben szólalt fel a miniszterelnök is, aki
ígéretet tett arra, hogy az ügy aktáit a nyil-
vánosság elé fogják bocsátani.

Pistiner dr., bukovinai szocialista képviselő
felszólalásában hevesen kikelt a nyugdíjtörvény
szelleme ellen, amely szerinte könyöradomány-
nak tekinti a nyugdíjat, holott a nyugdíj jogos
járandósága a köztisztviselőnek. Ezután amel-
lett foglalt állást, hogy a köztisztviselők har-

mincövi szolgálat után kapják már meg teljes
fizetésüket nyugdíjképpen, mert a Bratianu által
megállapított harmincötéves nyugdíjaztatási kor-
határ túl magas.

Bratianu Vintila közbeszól: Hát Magyar-
országon hogy van?

Pistiner dr.: Talán én csináltam a magyar-
országi törvényt?

Bratianu Vintila: Franciaországban negyven-
évi szolgálat után nyugdíjazták a tisztviselőket.

Pistiner dr.: Tudott dolog, hogy Francia-
országban csak minden harmadik-negyedik
tisztviselőnek van gyermeke. Eppen azért, mert
a tisztviselők nem bírnak családjaikról gondos-
kodni. Talán azt akarja a kormány, hogy mi
is erre a sorsra jussunk?

Pistiner dr. ezután részletesen fejtegette a tör-
vény egyes rendelkezését, ami után a gyűlés véget
is ért. A szenátus mai ülésén Mosoiu miniszter
újól szóvá tette a vlascai prefektus ügyét.
Lepadatu miniszter, az ortodox román egyház
egységesítéséről szóló törvény megszavazását
sürgette.

Mardarescu hadügyminiszter Lambru tábor-
noknak adott válaszában kijelentette, hogy a
Sendrea őrnagy afférjára vonatkozó iratokat,
minthogy az affér becsületügyi természetű, a
szenátus nem adhatja ki. Lambru tábornok ez-
után kérte a hadügyminisztert, hogy büntessék
meg Stelian Popescut is, aki tartalékos tiszt.
A hadügyminiszter kijelentette, hogy már meg
is tette az erre irányuló lépéseket.

Ezután Duca külügyminiszter betérjesztette
az Ausztriával kötött konvenció ratifikálásáról
szóló javaslatot, majd a szenátus a közigazga-
tási reformjavaslat részletes vitájára tért át.

március 23

achser-rel,

ancs

tro

Cluj

atő.

Rador 2508

a sarok)

L. 3347

elben!

ul,

armely

legtöke-

al együtt

ani alak-

kében!

tályában.

Rador

ta barn,

vár

a francia

ada

ko

ntillák

tunisz

szolgdt:

restli

Rador 2500

A német elnökválasztási agitáció a fajkérdés jegyében folyik Hellpach nagy beszéde a Heine-fajtaúak jogaiért

(Berlin, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a német birodalmi kormány már kiadta az elnökjelölésről szóló listát. A névsor legkomolyabb jelöltje Hellpach badeni államelnök, akinek érdekében teljes erővel folyik az agitáció. Hellpach napról-napra más várost látogat meg. Beszédei mindenféle mély és tartós benyomást keltenek. Ha másodszori választásra kerül a sor, minden valószínűség szerint a republikánusok Hellpachban fognak megállapodni.

Frankfurtban hatalmas gyűlésen mondotta el programját és ezuttal kitért a faji kérdésre is.

— A fajok fölötti vitában — mondotta — figyelmen kívül hagyják azt az egyszerű tudományos tény, hogy tiszta fajok egyáltalában nincsenek. Német az, aki magát a német állam közösséghez tartozónak érzi. Heine, Lassale, Mendelssohn, Barthold, Liebermann és Rathenau bizonyára sokkal jobb németek voltak, mint sokan azok közül, akik őket szidalmazták.

A Népszövetségről szólva, Hellpach kijelentette, hogy nem tudja aláírni, amit egy politikus egyszer mondott: szükségünk van, hogy végre jó társaságba kerüljünk. A népszövetség Németország számára nem a legjobb társaság, de szükség van rá mégis, hogy e birodalom

kikerüljön az izoláltságból és ismét szövetségképes legyen, hogy a sok tőlünk külön élő németeket egy nagy Németországban egyesíthesse.

Hellpach mellett a német demokrácia legjobbjai agítálnak, így többek között a jelöltként emlegetett Geszler birodalmi hadügyminiszter is, aki Berlinben beszédet tartott Hellpach érdekében. Anaxilapokat árusítanak Hellpach képeivel és beszédéből vett idézetekkel. Amerikai mintára a filmet is az agitáció szolgálatába állították. Beszédeit rádió útján terjesztik, hogy ilyen módon a hallgatók és választók százazreihez beszélhessenek.

A jobboldaliak főjelöltje Jarres, akit külön szalonkocsiban akartak utaztatni az országban, úgy, hogy kisebb állomásokon beszédeket tarttasson, anélkül, hogy a vasutat el kelljen hagynia. A vasutigazgatóság azonban azt nem engedélyezte azzal az indoklással, hogy nem akar precedenst teremteni a jövőre.

Dr. Jarres Berlinben tartotta első nagy beszédét a jobboldaliak gyűlésén, amelyen Stresemann is jelen volt. Jarres beszéde elején kijelentette, hogy az elnökválasztásért folyó harcnak lovagiasnak kell lennie. Az alkotmányra teendő esküjét meg fogja tartani, de magát az alkotmányt reformra szorulóknak tartja.

A kolozsvári Lear király

A kőszívű emberek szülei. Levél a szerkesztőhöz. Vizit egy nyomortanyán
Mít mesélnek a szomszédok?

(Cluj-Kolozsvár, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öreg dajkám mesélt nekem ilyen történetet kisgyerek koromban, amilyen itt következik. Andersennek van egy meséje, mely a rossz fiúról szól, aki édes apjával öregségére rosszul bánik és sertészetető vályuból moslékot ad neki enni. Az erkölcsre nevelő mese végén a rossz fiu természetesen példás büntetésben részesül az égiek részéről.

Koravén gyerek voltam már akkor, midőn vén dadám ezzel az előttem is naivnak tetsző gyermekmesével próbált álomba ringatni és most már megvallhatom, hogy egyetlen szavát se hittem el ennek a mesének. Később kikerültem nyitott szemekkel a nagyvilágba és riport közben sokszor kényszerültem szennyen és mocskon is keresztülgázolni, csak néha-néha vitt rózsaszirmok között tekerős utam.

Igy jöttem rá azután, hogy a mesemondók meséi az életből vett valóságok és igazak. Maga az Élet írja őket véresen komoly betűkkel. És ezeket a meséket feltétlenül szükséges ártatlan szívű gyerekek kis lelkébe beleoltani. Tilalomfagyánánt a serdülttség mesgyéjére. Esetleg az emlékeztükbe vézni a mesebeli szörnyűségeket elrettentő példaként.

A napokban az etetővályukról szóló mese is igaz alapra talált.

A kőszívű ember rossz fia lett szülő apjának és érte szenvedések óráival vajudott édesanyjának. A kis zsindeyes ház meleg kuckójából kitelepítette a rossz fiu szülőit az udvari ólba, miután megkaparította a vagyonkájukat. Nemcsak, hogy vályuból nem eteti őket, de a könyörületese szívű emberek ételadományát is elveszi a fiu a nyomorult öregek elől. Télviz idején bosszúból beverte a lakásul szolgáló ólra szerelt ablakokat is. Hogy kizavarja az udvari ólban meghuzódó szüleit a portájáról. Mert ez a célja. A végcél. Az emberek könyörülete, részvéte és anyagi segítsége nélkül a rossz fiunak, a kőszívű embernek sikerülni fog ez a terve.

Shakespearenak van egy drámája: Lear király. Ennek a drámának a tartalma sokban

hasonlít riportom eseményeihez. Igaz ugyan, hogy a Lear király szerepét az életben eljátszó Berla Léb szabómester még nem örült meg. Sok azonban már nem hiányzik ehhez sem.

A kolozsvári Lear király története részleteiben itt következik:

Levél a szerkesztőhöz

Minden kommentár nélkül adjuk egy kolozsvári uriaszony levelét, melyet a napokban hozott a posta:

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Nagyon sokat olvastam és hallottam az ön jószívűségéről: Tehát nagyon szépen megkérem, van az utcánkban egy 78 éves zsidóasszony: Berlané, ki a mult év július havában teljesen megbénult és azóta fekszik mozdulatlanul. A férje egy teljesen süket 84 éves ember. A lakásuk: Holdvilág-utca 8. sz. Egy fűskamra, vagy ól, vagy nem is tudom minek lehetne nevezni. Én lehetőleg gyakran ellátogatok a beteghez, de ott megállni nem lehet öt percre sem, mert a férgeknek minden fajtájával tele vannak.

Az öregek állandóan panaszkodnak, hogy nincs senki, aki az érdekükben tenne valamit. Pedig van négy fia: iparosok. Mind eléggé élhető állapotban. Egyik fia ott lakik az udvaron, de soha be nem menne hozzájuk.

Tehát nagyon kérem szíves jóindulatát, valamit tenni az érdekükben. Ha nem kerülne nagy fáradságába, legyen szíves és fáradjon el odáig és győződjön meg személyesen mindenről. Remélem, hogy kérésemet teljesíteni fogja, amiért én előre is hálás köszönetet mondok önnek. Tisztelettel (Aláírás).

Vizit egy nyomortanyán

Nem a tiszteletreméltó és nemeslelkű uriaszony levelében kételkedtem, midőn utána jártam a levélben foglaltaknak. De kíváncsi voltam, hogy kincses Kolozsváron tényleg élnek-e ilyen állati módon emberek. Még hozzá — zsidók.

A nyomortanyán tett látogatásom nemcsak hogy szóról-szóra igazolta a levélben foglaltakat, de sokkal

szörnyűbb képét láttam élő szemekkel két Math^u szálem rettenetes nyomorának.

A Strada Lunei (Holdvilág-utca) 8. számú kis fehér ház udvarán egy ólban tanyázik Berla Léb 84 éves süket szabómester, szélütés következtében mindkét lábára megbénult 80 esztendőes feleségével. A ház egyik tulajdonosa Berla Léb fia: József, aki szintén szabómester, családjával az utcai lakást lakja.

Az öreg házaspár nyomora minden képzeletet felülmut. Munkája után szépen megélt tulajdon fiuk telepitette őket ki az ólba és a két aggyastyan férgekkel tele, beteges és nyomorultul várja a megváltó ébhalált a disznó-ólban. A férfi munkára képtelen aggy, szenvedésekben megöszült asszonyát egy év óta ágyhoz szegezett mozdulatlanra kárhoztatja a betegsége. Apathikusan fekszik deszkágyán és zsibvásári ócskaruhákból tettek párnát a feje alá. Az öreg szabó a földön hál éjjelente: tetvek, poloskák és svábbogarak ezrei között. Az öregasszony feje fölé egy kötelet húztak. Ebbe kapaszkodik bele, ha az örök fekvéstől elhaltasontta soványodott felsőteste is és mozgásnak érzi a szükségét.

És felsírnak a téli éjszakában, midőn beteg testükre áthavazik az ól hasadékaiban. Vagy, ha a kenyértelen mára sápadtan süt be hozzájuk a holnapi bizonytalanságon is mosolygó holdvilág. Kincses Kolozsváron, Berla Léb 84 esztendőes szabómesterhez, a Holdvilág-utca 8. szám alá. Pont az udvaron lévő ólba, Berla Léb rezidenciájába.

A szomszédok mesélik...

A szomszédok mesélik... Csupa lélek, csupa szív zsidó emberek, nagy, ragyogó szeműek, akiknek a lelkük velem együtt vérzik Berla Lébék állati során. Mesélik, hogy Berla Léb valamikor — nem is olyan régen — tehetős falusi magyarszabó volt a szolnokdobokamegyei Középfalván. Becsülettel és tisztességgel iparosokat nevelt négy fiából. Tehetős falusi mesterember volt. Volt kis háza, egy kis vagonkája kint a falun. A forradalom zavaros napjaiban szárnyra kelt gyerekei becsalták hívó szóval a városba. Berla Léb eladta mindenét és bejött Kolozsvárra. Itt elosztotta vagonkáját gyermekei között, természetesen tartotta, hogy gyermekei hátralévő napjaiban a lehetőséghez mérten tisztességgel fogják őt és feleségét eltartani. Sok idejük már úgy sem lehet hátra és a fiatal kezében jobban szaporodik a vagyon. Berla Józsefet még a holdvilág-utcai fél ház megvásárlásához is hozzásegítette az apja.

A szomszédok tovább mesélnék. Hogy a vagonhoz jutott négy fiu rosszul bánt a szüleivel. A házigazdává felcseperedett József fia rövidesen az ólba kvártélyozta be apját és édesanyját és már hosszú idő óta az élemezésükről sem gondoskodik. Egy idő óta meg már le sem néz az ólba, beteges gyöttrődő szüleihez. A tetvek közé.

Berla Józsefné a télen beverte az ól ablakát. Hogy fájzon apósa, anyósa.

Azt is mesélik a szomszédok, hogy az ajándékba küldött ételneműket Berla Józsefék megdézsmálják, vagy egyáltalán nem is adják oda az öregeknek.

Berla József mondja...

Berla József velem együtt állt meg az ól ajtajában, midőn Berla Lébékét meglátogattam. Az arca számitó, hideg, részvétlen és közönyös. Sötét arc, agyafurt emberre vall.

— Segíteni kellene őket... — és bebök ujjával az ólba. Öreg anyja felsír: magyarul, zsargonban és románul panaszkodik egyszerre. Mutatja a férgektől kiétt testét. A sebeit. Belekapaszkodik a kifeszített kötélről leelőg rongyba és megmutatja, hogy ő csak így bír megmozdulni. Aztán ujra felsír, keserves zokogással, lelkéből.

Az öreg tölcsezt csinál kezéből a füléhez és figyel minden mozdulatát a számnak. Pergamensárga kezei reszketnek az éhségtől. Tíz napja nem evett már főtt ételt.

Megnyugtatom őket. Hogy majd megírom megindító sorsukat és a jólelkű zsidók figyelme feléjük fordul. Rövidesen másként lesz minden, nem csupa kőszívű ember él ezen az árnyékvilágon.

Feddő szóval fordulok Berla Józsefhez és szemrehányón idézem neki az ötödik parancsolatot. Berla József azt mondja: — Nem életre való népek „ezek”. Meg amim van, magamnak is kell! Azzal bucsu nélkül ott hagyott.

Berla Léb Kolozsváron a Holdvilág-utca 8. szám alatt lakik beteg feleségével az ölben. Berla Léb majdnem két emberöltőt töltött el becületes munkában, gyerekei közt még életében szétesztotta örökét. Berla Léb páriasorsát megirtam a nemeszívű embereknek.

Pető Gergely.

Zsidó ifjúsági nap Marosvásárhelyen

A Barisszia és Aviva gyűlései

(Targul-Mures-Marosvásárhely, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi zsidó ifjúsági szervezetek, a Hitachdut „Barisszia” és a Hitachdut „Aviva” vezetői tegnap, vasárnap Marosvásárhelyen ültek össze, hogy a félévénként szokásos Vaad Harisonim-ot megtartsák. A Hitachdut „Barisszia” Vaad Harisonim-ját délelőtt tíz órakor nyitotta meg meleg szavakkal Noszin Móríc mernök, a Hitachdut ros risonja és sorra üdvözölte mindazokat a zsidó szervezeteket, akik kiküldték delegátusaikat az ifjúsági konferenciára. Az elnöki megnyitó után Bretter Vilmos hitközségi elnök és dr. Lövy Ferenc főrabbi, a marosvásárhelyi kongresszusi hitközség, Izsák Elemér, a Keren Hajesszód marosvásárhelyi, dr. Szónyi Géza, a Keren Hajesszód erdélyrészi irodája, Wolster Kálmán, a Zs. N. Sz. marosvásárhelyi csoportja, Jámbar Ferenc, a Zs. N. Sz. erdélyi központja, dr. Engelsberg Dezső, a sómércsapatok, dr. Erdélyi Emil, a Barisszia zakénjei, Diamandstein Mariska az Aviva-Noemi, Kohn Ferenc a Ceiré-Cion, Löwenstein József pedig az ókirályságbeli cionista ifjúsági szervezet nevében üdvözölték a kongresszust.

A kongresszus napirendi pontjai az imponáló fejelem jegyében zajlottak le. Az egyes referátumok előadói fölünyes felkészültségről tettek bizonyosságot és beszédes bizonyítékát szolgáltatották annak, hogy szívvel és ésszel egyformán tudják szolgálni a nemzeti öntudatra ébredt erdélyi zsidóság ügyét.

A délelőtti referátumok során az egyes előadók részletes jelentésben számoltak be a konferenciális év eddigi elvégzett munkájáról. Az okosan és szemléltető precizitással elkészített jelentésekből kitűnik, hogy a Barisszia szűkös anyagi eszközein messze túlmenő áldozatokat hozott az erdélyi zsidó ifjúság kulturális reneszánszáért és becületesen teljesítette a zsidó alapokkal szemben vállalt kötelezettségeit is.

A délutáni referátumok során a vita mindvégig emelkedett szellemben folyt le. A szervezeti, kulturális és pénzügyi kérdések megvitatása után dr. Szónyi Géza a Keren Hajesszód, Schwertberg Dávid pedig az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek a Barissziához való viszonyát fejtegették. Dr. Marton Ernő a szövetség nevében felhívta a Barissziát a sékel-akcióban való részvételre.

A napirenden lévő viták egyik legfontosabbika az ugynevezett Kis-Barissziák kérdése volt, amelynek kérdéséről hosszas vita után szavazással döntöttek. A gyűlés végén a Vaad határozati javaslatot fogadott el, amelyben megbizta a vezetőséget, hogy tegyen meg minden lépést egyrészt a nagyromániai cionista ifjúsági szervezetek egységének, másrészt a cionista ifjúsági világszervezetnek kiépítésére.

A délutáni órákban külön helyiségben tartotta a Hitachdut-Aviva gyűlést, amelyen az egész országból számos Aviva-kiküldött vett részt. A gyűlés legfontosabb napirendi pontja az új vezetőségnek alkotmányos szellemben való megválasztása volt. A Hitachdut ros risonja Öhlbaum Etus lett. A másik két vezetői tisztségre Grünfeld Ellit és Weinstein Szórit választották meg. Az adminisztratív teendőket elvégzésére Fritsch Józsefet választották meg. A gyűlés egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy Székely Bélának az Aviva-mozgalomban kivívott érdemeinek elismerésül jegyzőkönyvi köszönetet szavaz és akciót indít nevének aranykönyvi bevezetése iránt.

Az ifjúsági konferenciákat emelkedett szellemű és vidám hangulatu kommersz rekesztette be.

Goga vezet a szászrégeni választáson

(Reghinulsasesc-Szászrégen, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szászrégeni kerület megüresedett mandátumáért a nemzeti párt és az averescanus-párt lépett sorompóba. A liberális-párt tudvalevőleg Gogára való tekintettel nem állított jelöltet. A nemzeti párt Voicu Nitzescut, az averescanusok pedig Goga Octavian jelölték. Érdekes, hogy egyes magyar községekben az állítólagos paktum ellenére a nemzeti párt jelöltje vezetett.

A szász választók teljes passzív rezisztenciával kísérték a választást. A szavazás eredménye szinte óránként változott. Délután négy órakor Voicu Nitzescu vezetett 300 szavazattal, két órára Goga többsége 260-ra apadt. Ez az eredmény nyolc kerületből beérkezett szavazatok összeszámolásából ered.

Este tíz órakor újabb öt kerületből érkezett jelentés. Eszerint Goga Oktavian összesen 544 szavazattal vezet. Lapzártáig a még hátralévő kerületből még nem érkezett jelentés.

Katonaság kergette széjjel a tüntető bukaresti kereskedőket

A kereskedelemügyi miniszter támogatást ígér a kereskedőknek

(Bucuresti-Bukarest, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt a kereskedők vezetői ülést tartottak és elhatározták, hogy a szombati kudarc után dacára is ismét küldöttséget menesztenek Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszterhez és újból kérik fogják, hogy hallgassa meg a kereskedők panaszait. Hosszas intervenció után Tancred Constantinescu miniszter fogadta a küldöttséget, amely memorandumot nyújtott át a miniszternek. A miniszter a szombati kudarc után nemvárt szívvelésséggel fogadta a küldöttséget és a következő választ adta nekik:

— Ismerem azokat a panaszokat, amelyeket a memorandumban felsorolnak. Ha nem sikerül a Vadul Comercialt tető alá hoznom, legyenek nyugodtak, találkozzatok a romániai kereskedők megmentésére. Tudom, hogy igazuk van és ezért legyenek meggyőződve, ügyvédje leszek a kereskedőtársadalomnak ott, ahol érdekeik megkivánják.

A küldöttség a kapott válasz után a kereskedő-

ülésre ment és ott referáltak a történetekről. Az előadottak után elhatározták, hogy most már egy újabb küldöttség Marzescu igazságügyminisztert fogja felkeresni és előadják neki Tancred Constantinescu miniszter választát. Ez meg is történt. Tizenegykor küldöttség jelent meg Marzescunál. A küldöttség intervenciójának eredményéről még nem érkezett híradás.

Mielőtt a küldöttség Tancred Constantinescual beszélt volna, egy több száz főre rugó kereskedőtömeget a kereskedelemügyi minisztérium előtt a rendőrség széjjelozlatott. A kereskedők erre más helyen gyülekeztek és a miniszterelnökhöz mentek. Azonban itt is katonai kordon várta őket. Erre a tömeg a pénzügyminisztérium felé vette útját, de az idejében értesített katonaság ide sem engedte őket. Erre visszatértek a kereskedelemügyi minisztériumhoz, ott áttörték a kordont. Tancred Constantinescu, látva a kritikus helyzetet, intézkedett, hogy a küldöttség tagjai fogadásra jelenjenek meg nála.

Felbomlás előtti magyar ellenzéki blokk

(Budapest, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapesten már napok óta izgalmas tárgyalásokat folytatnak egymás között a demokratikus blokk frakciói a fővárosi községi választások tárgyában. Az eddigi tárgyalások eredménytelenségéből kitűnik, hogy az egyes pártok között az ellentétek akkorák, hogy valószínűvé teszik az egész passzív ellenzéki front felbomlását.

Kiderült, hogy a blokkhoz tartozó pártok közül a demokraták, Kossuth-pártiak és a szocialisták akkora igényeket támasztanak a fővárosi mandátumokra, hogy ezeket az igényeket még a legvérmesebb választási kilátások útján sem lehetne teljesíteni.

Két német politikai kiválóság Palesztina ujjáépítéséért

Paul Loebe és Eduard Bernstein nagy beszédei

(Berlin, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban a német birodalmi cionista-szervezet kezdeményezésére Berlin egyik gyűléstermében hatalmas miting zajlott le e címen: A dolgozó Palesztináért.

A gyűlésen Paul Loebe, a Reichstag elnöke nagy beszédet tartott, melyben mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy mint kivülálló csak laikusnak tud a kérdéshez hozzászólni. A zsidó munkás nem ismeretlen előtte, mert sokszor volt már zsidó munkásokkal dolga. Az antiszemitizmus azt állítja, hogy a zsidók kerültek a dolgozó hivatásokat. En — ugymond — huszonöt évig voltam szerkesztője a breszlai szocialdemokrata újságnak, ahol a nyomdászok nagy része zsidó volt, aminthogy Sziléziában a zsidók a kézművészek és a bér munkában erősen vannak képviselve. Egy alkalommal Lengyelországban kirándulást tettem és tapasztaltam, hogy itt a iparosok és a gyári munkásoknak nagy része zsidó.

Szellemi téren a zsidók dicséretesen kitűnnek és az emberi kulturának vezetőket adnak. Nagy bizalma van a kísérlet iránt, hogy Palesztina zsidó munka által ujjáépüljön és ilyen módon a természet és a nép az ország és annak gyermekei egyesüljenek. Mondhatom meg rázónan érdekesek a zsidó munkások palesztinai példái és bámulatosak a teljesítmények, amiket a pionirekről hallunk. Eppen fordítottja ez annak, amit Oroszországban tapasztalunk. Az oroszok ujat akartak teremteni, mialatt a fennálló gazdasági életet darabokra zúzták. Palesztinában azonban az az igyekezet, hogy minden előről kezdődjék. Az egész szocialista világ a

palesztinai munkát lángoló szimpátiával kíséri és sikert kíván a kísérletnek, hogy diadalává váljon a szocialista ujjáépítési gondolatnak. A zsidó munkásságnak az eddigi elért sikereiért tiszta szívből szerencsét kíván.

Eduard Bernstein volt a következő szónok, aki rámutatott a reakciós antiszemitizmus veszélyeire. Az antiszemiták a gazdag zsidókat szidalmazták, de a szegényeket károsították. Minden arra van beállítva, hogy a szegényeket még szegényebbé tegyék. Rosszabbak azonban az antiszemitáknál azok, akik nyíltan nem nevezik magukat antiszemitáknak, valójában azonban hétrőbás antiszemiták.

— Nem vagyok — folytatta — tagja a cionistaszervezetnek, azonban a palesztinai munka iránt mélyeséges rokonszenvvel viseltetem. Vannak emberek, akik azzal jönnek hozzám, hogy az egész Palesztina-munka nem egyéb mesteres kísérletnél és a munka költségei sokkal nagyobbak, mint a várható haszon és a kísérlet csak a vártól folyó nagy pénzek segítségével folytatható. En azonban azt hiszem, hogy a zsidó mozgalom ezt a pesszimizmust le fogja győzni és meg vagyok róla győződve, hogy a munka jó eredményeket fog hozni. Egyre azonban felhívom a zsidó munkásság figyelmét: sohase tévesszék szem elől, hogy ők is részei a nemzetközi munkásságnak. Céljuk ezuttal nemzeti munkát végezni a nemzetközi gondolatért. Köszöntöm a zsidó munkásságot azért, amit elért Palesztinában és a jövőre nézve sok sikert kívánok neki.

A zsufolásig megtelt terem a két szónokot lelkesen megélejezte.

Egy miskolczi kereskedőt elraboltak Budapesten

Az ismeretlen tettesek fivérét telefonon hívták fel. A rablók váltságdíjat akarnak zsarolni

(Budapest, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Kardos Ernő ügyvédet Erzsébetfalvai lakásán csütörtökön este felhívta telefonon egy ismeretlen nő és közölte vele, hogy fivére, Kardos Béla miskolczi kereskedő, aki néhány nappal előbb Budapestre érkezett, nem tért vissza Miskolcra, — mint családja hitte — hanem eltűnt.

— Én tudom a tartózkodási helyét — mondta a titokzatos nő — és harmincmillió koronáért megmondom.

— Ki beszél? — kérdezte az ügyvéd, aki nem hitte el az ismeretlen női hang közlését.

— Azt nem árulom el, — hangzott a válasz — annyit mondhatok, hogy nagyon közel vagyok magához, innen beszélék Erzsébetfalváról.

— Na, akkor mindjárt meg tudom, hogy ki az, — jelentette ki Kardos ügyvéd, az ismeretlen nő azonban megjéjt erre és letette a kagylót.

Kardos Ernő dr. nyomban táviratozott Miskolcra, hogy megérkezett-e haza bátyja? Az ügyvéd azt a választ kapta, hogy Kardos Béla még nem tért haza, mire azonnal bejelentette fivére eltűnését a főkapitányságnak.

A rendőrség megállapította, hogy Kardos Béla szombat délután érkezett Miskolcra Budapestről, az Astóriában szállt meg, este a Vasas-bárára ment, ahol a legjobb hangulatban félháromig tartózkodott. Vasárnap üzleti körútjára indult. Ekkor nagyobb összeg volt nála, aminek jelentősebb részét azonban a Weisz Manfréd-irodában lefizette. A délután Erzsébetfalván lakó rokonainak látogatásával töltötte, korán este visszatért a fővárosba. Hétfőn délelőtt üzleti ügyeit intézte, de volt a Gellért-fürdőben és ismét a Weisz Manfréd-irodában, ahol délután hat óráig tárgyalt. Amikor a Weisz Manfréd-gyár igazgatójától elbucszott, említette, hogy onnan édesanyjához megy Erzsébetfalvára. De visszatért, terve ellenére, az Astória-szállóba, ahol a hóvihar miatt cipőt váltott. Negyedhét lehetett, amikor elment a hotelből és ettől a pillanattól kezdve nyoma veszett. Rokoni feltevése szerint, dacára annak, hogy a magával hozott pénz nagyobb részét már vasárnap kiadta, huszonöt-harminc millió korona még mindig lehetett nála.

Azok szerint, akik ismerik a dugaszdag miskolci kereskedő anyagi és családi viszonyait, Kardos Bélának nem volt semmi oka arra, hogy megszökjön, vagy öngyilkossá legyen. A titokzatos telefonbeszélgetés is arra vall, hogy Kardos Béla büntény áldozata lett. Megerősíti ezt a feltevést, hogy az eltűnt vaskereskedő bátyját, dr. Kardos Ernőt pénteken is felhívták telefonon, ezuttal egy férfi, aki vonakodott megnevezni magát. Az ismeretlen férfi közölte az ügyvéddel, hogy együtt utazott Kardos Bélával Miskolcra Budapestig és megfigyelte, hogy az eltűnt kereskedőt két gyanús férfi az egész uton szemmel tartotta és mindenüvé kísérette.

A rendőrségnek az a gyanuja, hogy Kardos Bélát elrabolták, azzal a céllal, hogy családjától nagyobb váltságdíjat zsaroljanak ki. Az eltűnt vaskereskedő felkutatására megindult a nyomozás.

Hova lehet még kivándorolni

Palesztinán és Délnyugatafrikán kívül mindenütt munkanélküliség van. Japán eladott háromezer benszülöttet Braziliának. Belgium jutalmat ad annak, aki elhagyja területét. Huszezer kivándorlót küldtek vissza a múlt évben az Egyesült-Államokból

(Bécs, március 23. Az Uj Kelet állandó tudósítójától.) A bécsi kivándorlási hivatalhoz beérkezett statisztikák szerint az egyes államokból való kivándorlás ismét hatalmas méreteket öltött. Az adatok szerint 1925 tavasza igazi népvándorlást idézett fel, amelynek iránya elsősorban keletről-nyugatra, másodsorban keletről-délre mutat. Tekintettel arra, hogy Románia is azok között az országok között szerepel, amelyekből egy nagyarányú kivándorlási mozgalom megindulását jelentik, szükségesnek tartottuk, hogy idejekorán tájékoztassuk még a kivándorlásra készülőknek azoknak az államoknak munkaviszonyairól, ahova el akarnak jutni és amelyekben megélhetést akarnak találni.

A kivándorlási hivatal a legnagyobb készséggel és gondossággal áll rendelkezésünkre és a következőket közli:

Az Egyesült-Államokban az elhelyezkedés soha nem tapasztalt nehézségekbe ütközik. A munkanélküliek száma ebben a pillanatban 575 ezer.

Franciaországban, ahova öt éven keresztül ezrével áradtak a kivándorlók, újabban rendkívül megszigorították a letelepedést. A kiutasítások napirányban vannak. Elhelyezkedési lehetőség legfeljebb szabó- és építőszakmában van.

Olaszországban ugyanez a helyzet. A tulzsfeltség miatt már eddig is nyolcmillió olasz kénytelen hazáján kívül élni. Az olasz lakosság évenként 446 ezer emberrel szaporodik.

Belgiumban jellemző az az egy körülmény is, hogy az állam azoknak, akik ki akarnak vándorolni, ötvenszázalékos vasuti kedvezményt ad Antwerpenig, a hajóállomásig.

Japánban négyszázezer ember van munkanélkül. A kormány háromezer japán állampolgárt eladott Braziliának.

Délnyugatafrikában az adatok szerint a viszonyok kedvezőek. Hatszázezer lejért egy nagy farmot lehet vásárolni. Az állatok is igen olcsók. De, mint munkás is el lehet helyezkedni a gazdaságokban.

Braziliában a helyzet még mindig teljesen megbízhatatlan. Újabban alakult egy hivatal, amely San Paoloban a Rue Triumpha 591 szám alatt székel, ez állítólag elhelyezi a bevándoroltakat.

Ausztráliában megszigorították a bevándorlást.

Palesztinában a helyzet aránylag jó, a bevándorlás jelentékenyen növekszik, amit az is bizonyít, hogy a napokban egyszerre nyolcezer litvániai zsidónak adtak beutazási engedélyt.

Arra a kérdésünkre, hogy azok, akiknek van

ugynevezett affidavitjuk (engedélyük) az Egyesült-Államokba való beutazásra, el is tudnak-e ott helyezkedni, a következő rendkívül tanulságos felvilágosítást kaptuk:

Az Egyesült-Államokba tudvalevőleg csak az kap beutazási engedélyt, aki megfelel a szigorú bevándorlási feltételeknek. Hajóra is csak az szállhat, aki a kvóta terhére sorszámot kapott és az orvosi vizsgálatok egész során keresztül ment. Mindez azonban még nem biztosítja, hogy csakugyan be is jut-e az Egyesült-Államokba. Az elis-islandi bevándorlási biztos adja meg a tulajdonképeni partraszállási engedélyt s ha ő tiltakozik, a kivándorlónak az amerikai partról vissza kell menni Európába. A tavalyi érvényben volt bevándorlási törvény értelmében 522.919 bevándorlót engedélyeztek, de hogy milyen szigorúsággal kezelték ezt a kérdést, mutatja, hogy ennek négy százalékát, 20.619 kivándorlót Elis Islandról visszaküldtek. A visszautasítottak legnagyobb része, 8239 személy, az „L. P. C.“ rovatban szerepel. Ez a három betű azt jelenti: „Likely to become a Public Charge“, vagyis „az illető valószínűleg a közbiztonság terhére esne“. Még ha az illetőknek affidavitjuk is van, amelyben amerikai rokonuk igazolja, hogy eltartásukról szükség esetén gondoskodik, a bevándorlási biztos ezt a garanciát nem tartja elegendőnek. További 2095 személy azért nem szállhatott partra, mert analfabéta volt. Több mint ezer visszautasított szerepel a betegségek rovatában. Feltétlenül visszaküldik a rühben, trachomában, bőrbetegségben, iszákosságban és nemi betegségben szenvedőket. A háztartási alkalmazottak csak abban az esetben juthatnak be az Egyesült-Államokba, ha azzal a családdal utaznak, amelynél már régebben szolgálatban vannak. 262 gyermeket utasítottak vissza, mert tizenhat évnél fiatalabbak voltak és csak szüleik egyike tartózkodott Amerikában. Rendkívül nagy azoknak a száma, akiket azért küldtek vissza, mert Kanadából, Mexikóból vagy Kubából akartak az Egyesült-Államokba jutni. Téves ugyanis az a felfogás, hogy ha valaki Kanadába utazik, onnan akadálytalanul átmehet az Egyesült-Államokba. Hatvankilenc személyt például azért nem bocsátottak be, mert ugyanabban az évben kísérelte meg a partraszállást, amelyben már egyszer visszautasították. Négyet azért küldtek vissza, mert nyíltan anarchistának vallotta magát, egyet pedig, mert a többnejűség híve volt.

Elis-Islandot ma a Söhajok szigetének hívják...

Ben Ami

10 napig.
Fizetésektelenesség miatt lettári áron alul
2000 darab eredeti olaj- és aquarell-
festmények
nagynevű művészek művei kerülnek
számlára folyó hó 23-ától.
GRÁZ művészeti közös, Olaj
Piața Unirii, No 8. (volt Főter)

Ha művészi kliteitől fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
sajnálja az utat **SZÉKELY ÉS RÉTI**
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit,
asztalosok furniárszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

Ne vásároljon addig
csillárt, míg Kiszlingtől nem kapott árajánlatot.
Kiszling Rudolf és Fia — Román csillár és bronzárugyára — Timisoara.

Fizetésektelen kereskedők,
akik a hitesezőkkel való kiegyezé-ükben gyors elintézetést óhajtanak, forduljanak bizalommal kiegyezési irodámhoz. A hozám fordulók valamennyienek jó tanácssal, a tövényes eljárás azonnali megszüntetésével, letkiismeretes elintézés-el és biztos eredménnyel szolgáltatom. Mérsékelt árak mellett a leg-szigorubb discretionot biztosíthatom.
GRÜNBLATT GERSON kiegyezési irodája, SIBIU.

SUCHARD
CSOKOLADÉ
HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS EVÉSRE

DIANA
SOSBORSZESZ

Sulyos csendőratrocitás a gorji választáson

Bukarest, március 23. Ma kezdődött meg a pótvalasztás a gorji kerületben. A nemzeti párt jelöltje, Dobrescu Demeter kifogást emelt az ellen, hogy a csendőrség részéről kirendelt kapitány állandóan beavatkozik a szavazás ügykörébe vágó ügyekbe. Heves szóváltás támadt közöttük, végül is Florescu kapitány többszörösen pofonvágtá Dobrescut. A kapitányt le-tartóztatták. A nemzeti párt jelentést tett az esetről a kormánynak. Más atrocitások is történtek. A nemzeti párt egyik vezetőjéről, Ostaviu Ramnicanut ugy elverték, hogy a targu-juuli kórházba kellett szállítani. Sulyosan inzultáltak a gorji ipariskola volt igazgatóját is.

Az U
Szer
Fele
Előf
Az U
a zs
törte
568
1925
zsido
— a
népet
inger
mas
zsido
ujra
életla
Koch
birod
san r
mint
a vér
Nem
zsido
egyre
hadse
csufok
patak
fövény
megfe
zatta
teni.
nyebb
Valam
a letip
szurdá
kor fo
történ
a hirh
kaszür
vart n
tartani
talált
titkos
Judea
dóság
erejét.
vérébf
dalma
tenni a
K. u.)
deletét.
De a r
üldözés
legkeg
akarjal
ujra el
szomba
tercei
penteke
mellett
Kallus
lom leg
Friedm
kiterjdt
Európa
kezik hi
tenger k
zásokat
nagyobb
óta bösé
nagyobb
ból, küle
röl nagy

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Az, amiről mostan meg akarunk emlékezni, a zsidó időszámítás 3900-ik évének Adár 28-án történt. Kerekszámban 1800 esztendeje, de ma van a fordulónapja. És így történt. Hadrián, a rómaiak császára, a legalattomosabb, legvéresebb kezű álhumanistája az ókornak, nagyon megszánta a szegény zsidókat, amiért egyik elődje, Titusz elpusztította Jeruzsálemet és porráhamvasztotta a zsidók híres nagy templomát. Parancsot adott, hogy a jeruzsálemi zsidó templom helyén új templomot építsenek — a capitoliumi Jupiternek. A leigázott zsidó népet ez a gonosz arculesapás a véksőkig ingerelte és a nemzeti elkeseredés egy hatalmas szabadságharcban robbant ki. A maroknyi zsidóság a ragyogó Bar-Kochba vezérlete alatt újra és másodszer is felvette a kétségbeesett élethalálküzdelmet a római kolozsussal. Bar-Kochba alapjaiban rengette meg a római világbirodalmat, a zsidók szabadságharca csudálatosan nagyszerű volt, véres volt és megbukott, mint a szabadságharcok legtöbbször. Hadrián, ez a véreskezű örmester, bosszu után lihegett. Nem tudta elfelejteni, hogy ez a maroknyi zsidó nép majdnem négy hosszú esztendőig egyre-másra verte tönkre a legnagyobb római hadseregeket és egyre-másra szalajtott meg csufosan a legnagyobb római hadvezéreket. A vér patakokban ömlött a római cirkusz maximusz fővényére. A keresztfákon ezrével függtek megfeszített zsidók és Akibáról elevenen nyuzatta le a bőrt vasfésűkkel. Nem tudta kielégíteni. Valami másra, valami még ennél is szörnyebb, gonoszabb, tájtékozóbb bosszúra áhitozott. Valami olyanra, amivel halálra szurdalhatja a letport pemzet vérző testét, lassu, kínos szurdalásokkal, de biztosan, de örökre. És ekkor fogalmazott meg agyában a terv. A világtörténelem első vallási elnyomója ki adta a hirhedt hadriani rendeletet a szombati munkaszünet tilalmáról. Halálos ítélet, kínos halál várt mindenkire, aki a szombatot meg merte tartani. De a véres római keménynyaku népre talált a zsidóságban és megszöktek az első titkos zsidók. És ujjabb és ujjabb forrongások Judea határai között, Hadrián meghalt. A zsidóság ujjabb ellenállásra feszítette meg ajult erejét. Hadrián utóda Antonius Pius hamarosan vérbefojtotta az ujjabb próbálkozást. De a birodalma érdekében kénytelen volt koncessziókat tenni a zsidóknak. 3900. Adar 28-án (140-ben K. u.) visszavonta Hadrian szombateltöltő rendeletét. Kerekszámban ezernyolcszáz éve ennek. De a római példa iskolapéldája maradt a zsidóüldözésnek mind a mai napig. És amikor a legkegyetlenebb, a legmérgezőbb fegyverrel akarják pusztítani a zsidóságot, akkor újra és újra előkerül a lomtárból Hadrian tilalma, a szombati munkakényszer. Tudjuk, hogy így van. g. j.

Kedd
5685 Adár 28
1925 március 24

ratban. Néha 39 fok lázt idéz elő, de enyhe esetekben legfőleg a szoba őrzésére kényszeríti a megbetegedetteket. Mindenesetre az orvosok nagy óvatosságot ajánlanak vele szemben, mert azokban a családokban, ahol valaki megbetegedett, rendszerint a család minden tagja megkapja a betegséget. Eddig csak egy-két esetben fordult elő komplikáció, mely tüdőgyulladásra vezetett. Az ebből származó tüdőgyulladások igen rosszindulatúak és éppen ezért veszedelmesek is. Minden ok megvan tehát arra, hogy a közönség fokozott óvatosságot tanúsítson ezzel a járvánnyal szemben.

— **Határoznak a magyar jóvátételei összeg nagyságáról.** Párisból jelentik: Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a népszövetség jóvátételi bizottsága még június vége előtt meghozza a döntést a magyar jóvátételi összeg nagyságáról. Ugyancsak rövidesen dönteni fog a bizottság arról az összegről is, amelyet az átvett magyar javak ellenértéke fejében Csehszlovákia tartozik lefizetni a magyar jóvátételi számlára.

— **Magyar képviselő lakogatása Zitánál.** Budapestről jelentik: Beniczky Ödön és Rakovszky István husvétra Spanyolországba utaznak, hogy ott Zita exkirálynőt meglátogassák.

— **Kormánykörök is megerősítik Mardarescu hadügyminiszter távozásának hírét.** Bukarestből jelentik: Az Adeverul szerint Mardarescu helyzete megrendült és most már bizonyosra veszik, hogy közelebből elhagyja helyét. Kormánykörök megerősítik az Adeverul egy korábbi hírét, hogy Mardarescut vezérkari főnökké fogják ki nevezni.

— **Miért halasztották el a kisantant konferenciáját.** Bukarestből jelentik: A kormány hivatalos kommunikétté tett közze a lapokban a kisantant konferenciájával kapcsolatosan elterjedt hírekre vonatkozólag. A nyilatkozat szerint a konferenciát májusra halasztották el és minden olyan hír, hogy az elhalasztás a kisantant államai között fennálló differenciák miatt történt, pusztán koholmány. Az elhalasztás az illetékes külügyi miniszterek másirányú elfoglaltsága miatt vált szükségessé.

— **Lorbeer Ilona siremlékére.** A tragikus körülmények között fiatalon elhunyt, nagytehetségű kolozsvári operaénekesnő: Lorbeer Ilona (Picola) siremlékét szerdán délelőtt avatják fel a zsidó temetőben. Lorbeer Ilona emléke még ma is élénken él Kolozsvár kultúrtársadalmának emlékezetében. Bizonyos, hogy a sírkövevényen Kolozsvár társadalmának színe-java fajra vallásra, nemzetiségre való tekintet nélkül fog megjelenni.

* **Hitközségi tagok figyelmébe.** A cluj-kolozsvári izraelita hitközség titkári hivatala értesíti a t. tagokat, hogy a pászka a mai naptól kezdve átvehető d. e. 9—12, d. u. 3—6 időben a Calea Regele Ferdinand 54 szám alatt. A megrendelt pászkát kérjük e héten feltétlenül elvitetni.

* **Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselő az ország minden helységében.

Spanyolnáthaszerű járvány Kolozsváron

A betegség könnyű lefolyása, de annál nagyobb méreteket ölt

(Cluj-Kolozsvár, március 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Körülbelül egy hete nagy számban történtek torokgyulladásal járó, spanyolnáthaszerű megbetegedések Kolozsváron. A megbetegedések nagyrésztben szerencsére enyhe lefolyásúak, azonban számbelileg annál nagyobb méreteket öltenek. Csaknem minden hivatalban, minden családban vannak ilyen betegek, sőt egyes hivatalokban a hivatalnokok fele az ágyat kénytelen őrizni. Az orvosok véleménye szerint ez a betegség nem új természetű, csupán az idén szokatlanabb méreteket jelentkezt. Egyes esetekben éles fájdalmakat okoz a g-

tenek. Svájcban napok óta mindenütt havazik. A hőmérséklet helyenként husz fok Celsius alá süllyedt. A Földközi-tengeren a vihar több kikötőben összerombolta a parti gátokat. A spanyol parkvidéken nagy hajók pusztultak el. Magyarországról is téli időt jelentenek, Pécs vidékéről nagy hóvihart és kisebb-nagyobb havazásokat az egész országból. A hőmérséklet mindenfelé néhány fokkal zéró alatt áll. Szegeden a minimum hét, a maximum kilenc Celsius. Az időjárás is egyelőre változékony, szeles és hideg időt jelez helyenként havazással.

— **Sztrájkolnak a lomási és galocási fűrésztelepek munkásai.** Csikszeredából jelentik: Mint ismeretes, a marosmenti fűrészüzemeknél sztrájkbaléptek a fűrészszekerek munkásai is, akik nemrégiben fizetésemelést kértek, de az erre vonatkozó tárgyalások nem vezettek eredményre, mert a fűrészüzemek nem akarták honorálni a munkások kívánását.

— **Meggyilkoltak és a folyóba dobtak egy szerbiai milliomost.** Belgrádból jelentik: Csacsak város közelében a napokban a csendőrség a Morava folyó felszínén uszó holttestet fedezett fel. A hullát kifogták a vízből és megállapították, hogy Ilics Arszs csacsaki többszörös milliomossal azonos, akit minden valószínűség szerint meggyilkoltak és a folyóba vetettek. A boncolás megállapította, hogy Ilics koponyáját a tettesek vasdoronggal kettéhasították és ez okozta halálát. Ilics, aki valamikor lelkes, majd gimnáziumi tanár volt, de az utóbbi időben kizárólag gazdaságának élt, különös és zsigori életmódot folytatott. A gyilkosság gyanúja az elhunyt távoli rokonaira irányult és a rendőrség a rokonság több tagját letartóztatta. Azt hiszik ugyanis, hogy a nőtlen és gyermektelen milliomost a rokonok az örökségért tették el láb alól. A letartóztatottakat azt a feltevést hangoztatják, hogy Ilics elmezavarában öngyilkossági szándékból a folyóba ugrott, miközben összezsuzta magát. A rendőrség nyomozása ezzel szemben megállapította, hogy Ilicset lakásán gyilkolták meg és holttestét zsákba csomagolva a Moravába dobták.

— **Árlejtés 500 vagon fa szállítására.** Kolozsvár város tanácsa április 16-iki határozatával árlejtést hirdetett a városi villamosmű részére szükséges 500 vagon tűzifa szállítására. A tü.ifa átadási helye Hidegszamos község.

— **Eljegyzés.** Weisz Rózsika Magyaró és Farakas Jakab Reghinul-Sasesc jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.) Hoffmann Annuska Szilágyillésfalva és Friedmann Géza Pácafalu jegyesek.

— **A kosztpénz alkonya Magyarországon.** Budapestről jelentik: A gazdasági élet teljes pangása, az általános összeomlás az ipari dezorganizáció és a tőzsde hosszantartó üzletlensége a kosztpénzpiacra is nagy változásokat idéz elő. Hónapok, sőt esztendők óta nem tapasztalt pénzkínalat van itt. A pénzügyőrök szerint bankoknál és nagyobb pénzügyőröknél többszázmilliárd korona hever kihelyezetlenül. Jó kezeseket, megfelelő biztosítékot egyre nehezebb találni és így a bankok rövidesen kénytelenek lesznek hosszabb lejáratú kölcsönöket folyósítani, sőt a régi lombardüzleteket is visszaállítani. A kosztpénz kamatjának állandó csökkenése mellett a bankoknál egyre növekednek a takarékbetétek. A pénzkereslet olyan minimális a kosztpénzpiacra, hogy ma például nagyobb összegeket hiába kínálnak 0.1—0.15 százalékos kamatláb mellett, még így is nehéz egyes tételeket kihelyezni.

— **Öngyilkos budapesti kereskedő.** Budapestről jelentik: Krausz Imre budapesti kereskedő ma öngyilkossági szándékból leugrott az egyik József-köruti ház harmadik emeletéről. Öngyilkosságának oka az üzleti pangás, melyet nem tudott elviselni.

— **Határoznak a magyar jóvátételei összeg nagyságáról.** Párisból jelentik: Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a népszövetség jóvátételi bizottsága még június vége előtt meghozza a döntést a magyar jóvátételi összeg nagyságáról. Ugyancsak rövidesen dönteni fog a bizottság arról az összegről is, amelyet az átvett magyar javak ellenértéke fejében Csehszlovákia tartozik lefizetni a magyar jóvátételi számlára.

— **Magyar képviselő lakogatása Zitánál.** Budapestről jelentik: Beniczky Ödön és Rakovszky István husvétra Spanyolországba utaznak, hogy ott Zita exkirálynőt meglátogassák.

— **Kormánykörök is megerősítik Mardarescu hadügyminiszter távozásának hírét.** Bukarestből jelentik: Az Adeverul szerint Mardarescu helyzete megrendült és most már bizonyosra veszik, hogy közelebből elhagyja helyét. Kormánykörök megerősítik az Adeverul egy korábbi hírét, hogy Mardarescut vezérkari főnökké fogják ki nevezni.

— **Miért halasztották el a kisantant konferenciáját.** Bukarestből jelentik: A kormány hivatalos kommunikétté tett közze a lapokban a kisantant konferenciájával kapcsolatosan elterjedt hírekre vonatkozólag. A nyilatkozat szerint a konferenciát májusra halasztották el és minden olyan hír, hogy az elhalasztás a kisantant államai között fennálló differenciák miatt történt, pusztán koholmány. Az elhalasztás az illetékes külügyi miniszterek másirányú elfoglaltsága miatt vált szükségessé.

— **Lorbeer Ilona siremlékére.** A tragikus körülmények között fiatalon elhunyt, nagytehetségű kolozsvári operaénekesnő: Lorbeer Ilona (Picola) siremlékét szerdán délelőtt avatják fel a zsidó temetőben. Lorbeer Ilona emléke még ma is élénken él Kolozsvár kultúrtársadalmának emlékezetében. Bizonyos, hogy a sírkövevényen Kolozsvár társadalmának színe-java fajra vallásra, nemzetiségre való tekintet nélkül fog megjelenni.

* **Hitközségi tagok figyelmébe.** A cluj-kolozsvári izraelita hitközség titkári hivatala értesíti a t. tagokat, hogy a pászka a mai naptól kezdve átvehető d. e. 9—12, d. u. 3—6 időben a Calea Regele Ferdinand 54 szám alatt. A megrendelt pászkát kérjük e héten feltétlenül elvitetni.

* **Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselő az ország minden helységében.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya min-	25
den színben	lei
F lohr-harisnya minden	53
sz ínben	lei
M uszlin harisnya divat-	69
sz ínben	lei
C érna-muszlin minden	98
sz ínben	lei
S elyemfátyol harisnyák	125
	minden színben lei

BLATT

FÖTÉR 18

Divatkoztyukban és kötöttárakban óriási válasszal!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál!

sz-
rát
tekintse
utortermelt,
rezhetik be
dig
raján-
Román
isoara.
rezé-ük-
fordul-
dámhoz.
ienek Jo
azonnali
es elin-
szolgál-
t a leg-
thatom.
SIBIU.

D
VÉSRE

gorji
ött meg a
nemzeti
gást emelt
kirendelt
szavazás
váltás tá-
tány több-
itányt le-
st tett az
sok is tör-
ömberét,
hogy a
Sulyosan
gatóját is.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári Zsidóbank részvényjegyzési felhívása

(Cluj-Kolozsvár, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy Kishitel és Takarékbank R. T. cím alatt a zsidó kisegyszintenciákat támogató pénztintézet van alakulóban Kolozsváron. A bank alapító tagjai ma bocsátották ki a részvényaláírási felhívást. Mint ismeretes, az alakuló pénztintézet egymillió lej alaptőkével indul, amelyhez egy ismert zsidó jótékony-egyesület kétféle millió lejjel járul hozzá hosszú lejáratu, olcsó kamatu kölcsön formájában. Miután csupán 5000 darab részvényt bocsát ki a bank, figyelembe véve azt a nagy érdeklődést, amely már eddig is megnyilvánult a bank alakulása iránt, bizonyosnak látszik, hogy ezt a részvény-mennyiséget többszörösen túl fogják jegyezni. Eppen ezért az intéző-bizottság felhívja az érdeklődőket, hogy minél előbb, de legkésőbb április 9-éig jegyazzék le az alább felsorolt helyeken azt a részvény-mennyiséget, amelyre igényt tartanak, mert az alapszabályok értelmében csak azok részvevői lehetnek a bank támogatásában, akik részvényesei a banknak. Többlet-részvény jegyzés esetén a többlet aránylagosan lesz redukálva.

A bank alapító tagjai: Adler Sámuel kereskedő, Abraham Mór iparos, Balázs A. ügyvéd, Blatt Ignác igazgató, Blatt Miksa kereskedő, Brecher Zsigmond cégvezető, dr. Darvas Simon hírlapíró, Deutsch Ferenc mérnök, Dick Jakab kereskedő, dr. Eisler Mátyás főrabbi, dr. Fischer József ügyvéd, dr. Fischer Tivadar ügyvéd, Glasner Akiba főrabbi, Grünfeld Amzel kereskedő, Goldberger Kálmán iparos, Gutfried Adolf kereskedő, Heves Vilmos mérnök, dr. Hirsch Gyula vezérigazgató, Hollander Márton iparos, Indig Mór iparos, dr.

A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. T. közgyűlése

(Cluj-Kolozsvár, március 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt tartotta a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. T. harmincadik évi rendes közgyűlést Reiter József elnöke alatt.

Bocsáncai László vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését, amelyben mindelelőtt röviden vázolta a múlt évi általános pénzvizonyokat. A jelentés ezután az 1924. évben végrehajtott tökeemeléssel tesz említést. Ez teljes sikerrel nyert lebonyolítást, amennyiben a kibocsátott 50.000 drb. 100 lejnévértékű új részvény 170 lej árfolyamon teljes egészében elhelyezést nyert. Ezen tökeemelést kereszttulvitel és a mostani közgyűlési dotációk után a Hitelbank részvénytőkéje 25 millió lejre, egyéb alapjai pedig 24 millió lejt meghaladó összegre emelkednek.

Az intézet 1924. évi tiszta nyeresége 8.396.942,97 lejre rug, amiből a megelőző évi 15 százalékkal szemben 1 százalékkal nagyobb, vagyis részvényenként netto 16 lej osztalék került kifizetésre. A jelentés szerint a Hitelbank az elmúlt esztendőben, a pénzvizonyokhoz alkalmazkodva, új alapításokban való vételtől és hasonló terjeszkedésektől tartózkodott, a tevékenysége főleg folyóüzleteinek ápolására, rövid lejáratu új hitelek folyósítására és átmeneti jellegű üzletek finanszírozására szorított.

Az előterjesztett mérlegadatokat az egyes üzletágak jelentékeny fejlődéséről tesznek tanúságot, amelyek közül legszembetűnőbb emelkedést a betétátlag mutat. Általánosan ismertek ugyanis azok a rendkívül súlyos pénzvizonyok, amelyek az egész éven át uralkodtak, aminek dacára a Hitelbank betétállománya a megelőző évvel szemben csaknem 50 százalékos emelkedéssel 145 millióról 211 millióra szaporodott. A nagy betétszaporulattal kapcsolatosan a Hitelbank fokozott figyelmet fordított mobilitásának teljes megőrzésére, amely állandó gondoskodásának tárgyát képezte.

A kihelyezések összege a betétgyarapodásnak megfelelően szintén tekintélyes mértékben nőtt.

A jelentések tudomásul vétele után dr.

Jakobi Emil ügyvéd, Jakobi Mózes kereskedő, Janovitz Géza gyáros, dr. Kertész Jenő ügyvéd, dr. Klein Miksa ügyvéd, dr. Krausz Jenő ügyvéd, Léb Fivérek kereskedők, Léb Ödön kereskedő, dr. Marton Ernő hírlapíró, Mayer Sámuel háztulajdonos, Molnár Jakab vezérigazgató, dr. Neufeld Jenő orvos, dr. Neufeld Mihály ügyvéd, Rozenzweig Emanuel gyáros, Rimoczi Jakab tisztviselő, Rooz Izsák vállalkozó, Salamon Marcell hírlapíró, Sajovits és Lebovits kereskedők, dr. Schönberger M. ügyvéd, Schwartz Jakab elnök, Schwartz Márton iparos, Schwartz Miksa főtitkár, Simon József iparos, dr. Spitzer József ügyvéd, Szenes Károly kereskedő, Szabó Jenő kereskedő, Székely Viktor igazgató, Székely Béla hírlapíró, Waldner Mór igazgató, Weinberger Ferdinánd tisztviselő, dr. Weisz Jenő ügyvéd, dr. Weisz Sándor igazgató, Weinstein Sámuel iparos és Zélig Sámuel kereskedő.

Részvények jegyezhetőek a következő helyeken: Kereskedelmi Hitelintézet (P. Unirii 20.), Janovitz Géza (Calea Reg. Ferdinand 26.), Zsidó Arvagondozó iroda, Zsidó Nemzeti Szövetség (Reg. Ferdinand 48.), Ort. Hitközség (Str. Dubalarilor 1.), Neolog Hitközség (Calea Reg. Ferdinand 54.), Uj Kelet kiadóhivatal (Str. Baron L. Pop 10.), Polgári Bank (Str. Memorandului 20.), Közgazdasági Bank (Str. Memorandului 18.), Poale Cedek egyesület (Str. G. Baritiu 18.), dr. Fischer József ügyvéd irodájában (Str. Memorandului 18) és az Ipari és Kereskedelmi Banknál (Renner-palota).

A részvényjegyzésnél a 200 lejes részvény névértékének harminc százaléka fizetendő be, részvényenként 20 lej alapítási költséggel együtt.

Óvári Elemér lendületes szavakban mondott köszönetet a vezetőségnek azért a munkáért, amelynek szép eredménye a mérleg számadatából kifejezésre jut.

A közgyűlés a választásokkal nyert befejezést, aminek során új tagokul az igazgatóságba Ferenczy Lajos, a felügyelőbizottságba báró Bánffy Ferenc, a központi választmányba pedig Dimitriu Victor, dr. Kristóf György, báró Montbach Imre és dr. Tósa Gyula választottak be.

* Az Erdélyi Leszámitolóbank felhívása. Az Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltóbank Részvénytársaság értesíti igen tisztelt betétes ügyfeleit, hogy folyó évi április hó 1-től kezdve a fizetendő betéti kamatait, a tényleges kamatokból levonásba fogja hozni.

A mai valutapiac

A mai napon tovább is tartózkodó volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 29-60—29-65, magyar korona 340—342, cseh korona 6-22—6-24, francia frank 10-95—11-00, svájci frank 40-55—40-65, dollár 209-50—210-00, angol font 1005—1006, olasz lira 8-55—8-60.

Devizapiac március 23-án:

Bukarest. Devizák: Páris 10-96, Berlin —, London 1007, Newyork 215-00, Róma 859-00, Zürich 40-45, Bécs 29-75, Prága 6-26.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-50—123-50, Amszterdam 207-50—207-50, Newyork 518-12—518, London 24479-00—24479-50, Páris 2687-50—2687-50, Milánó 2109-25—2110-00, Prága 1538-75—1540-00, Budapest 72-00—72-00, Belgrád 820-00—820-00, Bukarest 247-50—247-50, Varsó 100-00—100-00, Bécs 73-15—73-15.

Párisi tőzsde: Bukarest 9-30

Hírneves fogászok bátran ajánlják,

Mert hisz Farmodont fogkrémnek
[nem találják mását.]

1748 1

SPORT

A kolozsvári bajnokság negyedik fordulója

A Haggibbor győzött a KAC felett. Kikapott a CFR. Admira (Bécs)—TAC (Temesvár) 3:0 (2:0)

(Cluj-Kolozsvár, márc. 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsváron tegnap a bajnokság negyedik fordulója zajlott le és sajnálattal kell megállapítsuk, hogy a tegnapi nap sivar képet nyújtott az itteni futballviszonyokról. Főbb érdeklődést a Haggibbor—KAC mérkőzés váltotta ki, de ez is keltette a legnagyobb csatlósást. Nagyváradon a bajnoki mérkőzések meglepetésekkel szolgáltak. Temesvárt az első nemzetközi mérkőzés a vendégcsapat győzelmével végződött. Részletes eredmények:

Haggibbor—KAC 2:1 (1:0). Régebben ez a mérkőzés volt a kolozsvári kerület legszebb és legnívósabb meccse, tegnap pedig ép az ellenkezőt láttuk. A Haggibbor halvesora, amely eddig a tavaszi szezonban a legjobban funkcionált a csapatban, tegnap teljesen csődöt mondott. Mi ezt érhetőnek találjuk és fentartjuk magunknak a jogot, hogy az okokat közelebbről ismertessük. A csatársorban Fahn és Reményi nyújtottak kielégítőt. Farkas amellet, hogy rendkívül puha, még indolens is. Lehet valakinek egyéni sérelme, ezt azonban a játéknál nem volna szabad éreztetnie. Farkas pedig az ellenkezőjét tette. Rosenfeld a kapuban szép védéseket produkált. Szépen fejlődik Makala, aki méltó partnere volt Polláknak. Az Elitből átigazolt Dávidovics debütje nem sokra kecsgett. A KAC csapatáról nincs sok mondanivaló. Minden kombináció nélküli csapatodójátékuk csak untatta a nézőket. Szatmári különösen egy védésével bizonyította régi tudását s nem az ő hibája volt, hogy a két gól a hálóba jutott. Schultz és Raduch a szokott jók voltak. Salvan bíró kényelmesen vezette a mérkőzést. Braunt kiállították.

KKASE—CFR 2:0 (1:0). A szépen fejlődő KKASE könnyen győzött a CFR tartalékolt csapata fölött. A mérkőzés nem tartozott a legfőbbek közé s csak Jakobi Ernő erélyes bíraskodása vette elejét a komolyabb összecsapásoknak. Mann Károly rugta a gólokat. A vasutas csapatban állítólag elégedetlenség uralkodik és emiatt tegnap több játékos nem vett részt a mérkőzésen. Bázsa családi gyász miatt hiányzott a csapatból.

Universitatea—KMTE 7:0 (4:0). A munkás-csapat tartalékoltan állott ki és ezért az Universitatea minden megerőltetés nélkül győzött ilyen gólaránnyal.

Victoria—Academia 2:0 (2:0). Az eredmény hízegő az Academia javára, amely végig csak 10 emberrel játszott a komplett Victoria-val szemben. Jorga, az Academia hávédje ugyanis a mérkőzés első percében megsérült és kiállani kényszerült. A gólokat Mattauch rugta Popa kapus hibájából.

Másodosztályu eredmények. RMS—NTK (Nagyenyed) 4:1 (1:1). Az RMS biztosan halad az elsőosztályba való bejutás felé. Minden mérkőzését fölénnyel nyeri. Itt említjük meg, hogy az enyediék rendkívül elfogultnak találják a kerület ügyintézőit és kijelentésük szerint akciót indítanak abban az irányban, hogy más kerülethez csatolják őket.

TSC—Sparta 2:1 (0:1). A mérkőzés, amely Tordán zajlott le a TSC értékes győzelmét hozta.

Vidéki eredmények:

Brassó. Brasovia—Venus (Bukarest) 2:0 (1:0). A bukaresti bajnokcsapat gyenge játékot produkált. — Ivria—BMTE 1:1 (1:0). Barátságos.

Nagyvárad. NAC—Szatmári SE 0:0. Elsőosztályu bajnoki. — NSC (Salonta-Mare)—Bihorul 1:0 (1:0). Elsőosztályu bajnoki. — Török—CFR (Chisinau) 2:1 (1:1). Barátságos mérkőzés.

Szatmár. Olimpia—Victoria 4:0 (4:0). II-ik oszt. bajnoki.

Arad. AMTE—ATE 2:0 (0:0). I. osztályu bajnoki. — Gloria—CFR—Olimpia 0:0. I. oszt. bajnoki. Bíró Oravetz.

Zsombolya. ZsSE—AAC 4:2 (2:2). Barátságos mérkőzés.

Bukarest (soara) 3:0.

Temesvár

A szezon első költsi sikerrel felállításban Cenaubelt, K. Klima, Schie számú közös mutatott be. labdaosztogató vendégek a fé — bár szépen ellenfele lenni megerőltetés A 29. percben Runge góllá, kiszökését feje második félidő lan, éles lövés csatár. A mér Admira szerd játszik. TMTE mérkőzés, me tak le.

K

MTK—Vas legszebb mérk produkáltak a balljátékok. A révén az MTK Takács egyenlit. ten küzd a győ kerül is megszer meghozza a győ BEAC—UT FTC—Töre rugták a gólokat KAC—Zugl III. kerület A VAC—BT a kijelölt bíró né barátságos játszó 1:0-as győzelmé

II.

Ékszerész—T KAOE—Postás 2 Ausztria—S ezer főnyi közor közés Iváncsics A közönség me vendégcsapatot. ben gólt érnek e vetnek az egyen működő osztrák szerel. A 41-ik osztrák csapat H időben a vendég is értek, azonban itéli meg.

Szerdán a svá magyar válogatot Olaszország— olaszok mindvégig győztek. A mérkőz Prága: Slav mérkőzés.

Romániai bi tegnap nemzetközi rendezésében folyt is részt vett kitünő

E

Légsúly: 1. Kleer

Pehelysúly: 1. A

2. P

3. M

Könnyűsúly: 1. J

Kisközépsúly: 1.

Nagyközépsúly: 1

Nehézsúly: Midkey

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

!

Bukarest. Iuventus—Politechnikum (Timisoara) 3:0.

Temesvár. Admira (Bécs)—TAC 3:0 (2:0). A szezon első nemzetközi mérkőzése teljes erkölcsi sikerrel járt. A bécsi csapat komplett felállításban — Franzl, Janda, Schierl III., Cenauvelt, Koch, Wostrak, Schiebel, Runge, Klima, Schierl II., Fiala — szerepelt és a nagy számú közönség előtt igazán művészi futballt mutatott be. Különösen technikájukkal és precíz labdaosztogatásukkal reprezentálták méltóan a vendégek a fejlett bécsi futballsportot. A TAC — bár szépen játszott — nem tudott méltó ellenfele lenni az Admira-nak, amely nagyobb megerőltetés nélkül érte el góljait Runge révén. A 29. percben Klima átadását értékesítette Runge góllá, a 40. percben egyéni játékát és kiszökését fejezte be góllal. A harmadik gólt a második féldő 29. percében 25 méteres váratlan, éles lövéssel szerezte meg a kitűnő bécsi csatár. A mérkőzést Szika János vezette. — Az Admira szerdán, március 25-én a Kinizsivel játszik. TMTE—Politechnikum 3:0(2:0). Bajnoki mérkőzés, melyet az elmúlt szerdán játszottak le.

Külföldi eredmények

MTK—Vasas 2:1 (0:0). A bajnoki szezon legszebb mérkőzése. Különösen az első féldőben produkáltak a csapatok szemképrázatosan szép futballjátékot. A második féldő 2-ik percében Jenny révén az MTK éri el a vezetőgólt. A 23. percben Takács egyenlít. Az MTK a finisnél kétségbeesetten küzd a győzelemért, amit az utolsó percben sikerül is megszereznie. Jenny gyönyörű lerohanása meghozza a győzelmet jelentő gólt. BEAC—UTE 1:0 (0:0). A nap szenzációja. FTC—Törekvés 2:0 (1:0). Sándor és Kohut rúgták a gólokat. KAC—Zugló 1:1 (0:0). III. kerület—NSC 2:2 (0:1). A VAC—BTC bajnoki mérkőzés elmaradt, mert a kijelölt bíró nem jelent meg idejében. Helyette barátságost játszottak a csapatok, mely a VAC 1:0-as győzelmével végződött.

II. oszt. eredmények

Ekszerész—TTC 0:0, UTSE—33. FC 0:0, KAOE—Postás 2:1, Husos—UMTE 4:0. Ausztria—Svájc 2:0 (2:0). Mintegy 50 ezer főnyi közönség jelenlétében folyt le a mérkőzés Iváncsics magyar bíró biráskodása mellett. A közönség meleg tüntetésben részesítette a vendégcsapatot. Az osztrákok már a 4-ik percben gólt érnek el. A svájciak mindent elkövetnek az egyenlítésért, azonban a nagyszerűen működő osztrák védelem minden támadást leszerel. A 41-ik percben újabb gólt ér el az osztrák csapat Horváth révén. A második féldőben a vendégek frontba jönnek, egy gólt el is értek, azonban a bíró hands miatt nem ítéli meg. Szerdán a svájciak Budapesten játszanak a magyar válogatott ellen.

Olaszország—Franciaország 7:0 (4:0). Az olaszok mindvégig fölényben voltak és könnyen győztek. A mérkőzés Turinban folyt le. Prága: Slavia—DFC 4:2 (2:1). Liga-mérkőzés.

Romániai birkózók budapesti sikere. A tegnapi nemzetközi birkózóversenyen, amely a MAC rendezésében folyt le, több romániai ismert birkózó is részt vett kitűnő eredménnyel.

Eredmények:

- Légsúly: 1. Kleer István (budapesti MTE). Pehelysúly: 1. Ambrus Pál (MAC). 2. Palatinus István (MTK). 3. Mausberger József (Nagyvárad Törekvés). Könyvsúly: 1. Jánossy (MAC). Kisközépsúly: 1. Privalcsok Mihály (Nagyvárad Törekvés). Takács Mihály (temesvári Kinizsi) harmadik lett. Nagyközépsúly: 1. Vargha Béla (MAC). Nehézsúly: Midkey Árpád (MAC).

קאנקורד!

דיא נאראדסערעדאער ארט'ה געמינדע וויר פיר ר'ה אייר. בעל'ט אין מלמד ויש מי קליינער פאמיליע פיר דרוקן אונד גמרא אונטער ריכט דער אונגארישע אונד דייטשער שפראך קינדיג אונט. געהאלט נאך איבעראינקאמסט צייטנסטע זינד ביז אום 15-טען אפריל אין פראנק איינצונענדען.

Izsák Benczi, Miercurea-Niraj

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

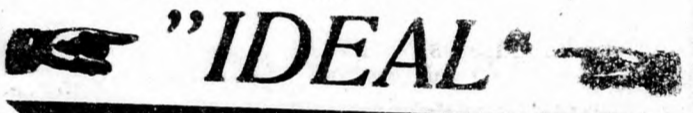
Magyar Színház heti műsora

Hétfő: Postás Katka (4-edeszer, Barna Sári vendégjátékával, napi bérlet 90 sz. B sorozat 123) Kedd: Postás Katka (5-ödször, Barna Sári vendégjátékával, napi bérlet 91 sz. A sorozat 124) Szerda: Függelevél (Operettujdonság 10-edeszer. Csak felnőttek nézhetik meg. Bérletszünetben, sorozatszám 125) Csütörtök: El-s-er Fanni (Operettujdonság 5-ödször, bérletszünet, sorozat 126) Péntek: Altona (Ujdonság először, premierbérlet 48 szám, sorozat 127) Péntek d. u. fél 4-kor: Mézeskalács (Barna Sári vendégjátékával, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 128) Szombat este fél 8-kor: Altona 2 odszor, napi bérlet 92 szám B sorozat 129) Szombat este fél 11-kor: A megoldatlan orvosi rejtély (Gold Ferenc telepátikus és szuggesztív mutatóvanyai. Az előadás alatt az ajtók zárva lesznek, sorozat 180) Vasárnap d. u. 3-kor: Déliláb (Ujdonság, 5 ödször, mérsékelt helyárrakkal, sorozat 181) Vasárnap este fél 6 kor: Postás Katka (Operettujdonság, 6 odszor, Ba na Sári vendégjátékával, rendez helyárrakkal, sorozat 132) Vasárnap este háromnegyed 9-kor: A nótás kapitány (20-adszor, bérletszünetben, sorozat 133) Hétfőn fél 8-kor: Altona (Ujdonság, 3-adszor, napi bérlet 93 sz. A, sorozat 134) Hétfő este fél 11-kor: A megoldatlan orvosi rejtély (Gold Ferenc telepátikus és szuggesztív mutatóvanyai, az előadás alatt az ajtók zárva lesznek, sorozat 135)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Kedd, márc. 24. Kean. (Láng és/vagy örület.) Szenzációs dráma 9 felvonásban, Dumas regénye után. Főszerepben Mojeoukine, Lisenko és Coine. Uránia-mozgó. Kedd, március 24. Robinson Crusoe. Hatalmas szenzációs dráma 8 felvonásban. Főszerepben Claude Meralle és M. Dani. Apolló-mozgó. Kedd, március 24. Megszelidített oroszlan. Szenzációs cirkuszdráma, 5 felvonásban. Főszerepben a híres orosz titlét: Petroff.

Hölgyeim! Tavaszi ujdonságok és selyem kalapok érkeztek óriási választékban az

kalapüzletbe, Cluj, Wesselényi-u. 8. (Gólyáruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

ספר "דור רביעי" על מס.

חולין מהרב הגאון האמיתי שר התורה מרן משה שמואל גרזנר זצ"ל אבדוק קלונבורג החבור מפיץ אור חדש על כל המסכתא. מגלה עמוקות באופן מפליא בפרט בעניני שהיטות וטרפות

הרוצה להשיגו יפנה אל הכתבת:

Jüdische Buchhandlung

„SAFRUTH“

Cluj, Str. St. O. Josif (Szép-u.) 1.

מחירו — Lei 150-

הכרות, ישיבות ותית מקבלות הנחה של 20 אחוזים מיום 30 אחוזים. מחברים ומוליים שרוצים להחליף את ספריהם ב"דור רביעי" יפנו אלינו.

Telefon 12-29. „Rador“ No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2.

Stövel, vászon, fehérmemő, harisnya, flanel bétsáruk és paplan nagyraktára.

Narancs jaffai és olasz

Citrom olasz

Kapható

LÉB Fivéreknel,

Cluj. — Telefon 471.

Mindenütt kaphatók

Rador

Ursus Extra világos és Hercules dupla maláta barna Kolozsvár sörkülönlegességek

Ursus - Czell sörfőzde Kolozsvár

Nussbaum Testvérek

marosvásárhelyi rövid-, nürnbergi-, diszmu- és iátekáru nagykereskedés

fióközlete Clujon

(Kolozsvárt). Calea Regele Ferdinand (volt Ferencz József-ut) 40. szám)

m e g n y í l t !

Eladás csak viszonteladóknak. Telefon 1085.

APRÓHIRDETÉSEK
 Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastagabb betűve 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.
Apróhirdetések díja előre fizetendő

Gépirónó, ki a magyar, német nyelvet bírja, levelezni és könyvelni tud, délutáni foglalkozásra helyi ökölő nagy vállalatnál alkalmazást nyer.
 Cím: Lloyd Express, Cluj, Str. Memorandului 24
 8755

Motorok
 S ivógáz 20—60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesele: 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Pesti utcai lakásomat életem (harmadik emelet, nagy szoba, nagy alkov, nagy konyha). Levelek "Centrumban" jellegű kiadványokba.
 8758

Jómeneteli cukrászüzlet, teljes berendezéssel és szoba-konyha butorral eladó palesztinai kivándorlás végezt. Cím: Weisz cukrász, Jibau.
 8759

Intelligens zsidó leány Kosuth Lajos utcában lakást kaphat. Cím a kiadványokban.
 8761

Eladó gépek. 8 db revolver falcserépprés, új. 8 db. Duda- és falcserépprés kézi és erőhajtásra. 8. számú Ganz-féle téglaprés, napi teljesítmény 10.000 db. 1. számú téglaprés, hozzá cserépaumata és 10.000 db. szarító keret. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara.
 1819

Vendéglői berendezés, asztalok, székek, kávéházi terrasz eladó. Értékesei Vendég-összevétel, Ipar-kamara, fdsz. 86. 8757

Motorokat, benzín, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, töltött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Transmissiót Martinacépból, csiszolva, különként 24 lej, gyűrűs csapágyakat, kuplungokat, fali-gyámokat stb. előnyösen szállít, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Ől és vágott tüzfát legolcsóbb napi áron szállít Feuerstein, Hosszú-u. 26. Telefon 10-42. 8578

Zeiss Busch Rodenstock
 szemüveg - különlegességek
KON MATYÁS FIA
 1876 óta fennálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei No. 2.
 orvosi rendelés, minta vagy választás szerint kaphatók

חברה תלמוד תורה ד"ק פטרזשעני י"ע
קונדמאכונג
 דיא היעזיגע ת"ת זוכט פיר ר"ח אירר הבעל"ט
 3 ערסטקלאסטיגע מלמדים 1. האט צו אונטער-
 מען חומש ורשי נ"ך גמרא ותוספות 2. חומש ורשי
 נ"ך 3. דרדקי. אפערטע צייגונסע. געדאלטס-
 אנשפריכע זינד צו ריכטען ביז יום א' דחודש
Soldan József, Petroşeni : אן
 ת"ת פארשטאנד

Tavaszi ajándékok
 érkeztek
Neumann M.
 férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

Mindenhol csak
 eredeli
CZELL-sört
 és
LUTHER-sört
 kérjen.
Telefon 516
 Mosse 1155 Főraktár:
Ciment, Dukász & Tsa cégnél
 Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Veszünk vagonstokban ócska öntött gépvast, sárgaréz, bronzot és alumíniumot.
Archimédes mérleggyár
 Heffer & Co. Cluj, Strada General Poetas 19—21.

A világirodalom
 legkiválóbbjai az UJ KELET könyv-
 osztályának olcsó,
 könyvcsoportjaiban

I. csoport:
 A francia regényirodalom legkiválóbbjainak világhírű regényei. 5 nagyszerű regény 500 lej helyett **320 lej.** Tartalma: Anatole France: Vé ző vágyak. Maupassant: A szép fiu. Claude Farrare: Dax kisasszony. Barbousse: Világosság. Romain Rolland: Egy párisi ház

II. csoport:
 A moderu orosz irodalom legkiválóbb íróinak legszebb regényei és novellái. 5 érdekes kötet 400 lej helyett **220 lej.** Tartalma: Andrejev Leonid: Vörös kacsaj. Az orosz novella nagymesterei. Andrejev Leonid: Anaheme. Gorkij Maxim: E y élet regénye. Kuprin: A kripta.

III. csoport:
 Ötletes, mulatságos, neveltető, tréfás könyvek. A humorisztikus irodalom színe java, 5 sziporkázban elmés könyv 150 lej helyett **75 lej.** Karinthy Frigyes: Kolumbus tojása. Nagy Lajos: Képtelen természetrajz. Solem Alejchem: A 13 Robinson. Szöllősy Zsigmond: Az orrfogdosó braziliai. Sven Lanye: Sámson és Delila.

IV. csoport:
 A humoristikus irodalom, kacagtató mulatságos, szorakoztató termékei. 6 pompás tréfás könyv 160 lej helyett **80 lej.** Tartalom: Karinthy: Kacsalábon forgó kastély. Maupassant: Párisi vasárnapok. Békefi László: A randevu. Mihály István: Ó Ceizler ur. Gosztonyi Ádám: Tréfás könyv. Laczko Géza: Baruti.

V. csoport
 A világirodalom leghíresebb remekei. 5 páratlanul érdekes regény 650 lej helyett **325 lej.** Tartalma: Romain Rolland: Viharvirág. Couperus: Helio-gabalus. Meyrink: A zöldarcú kísértet. Couperus: Komédiások. D'Annunzio: A halál diadala.

Írjesszen az UJ Keletben!

VIZ Villany GÁZ

felszerelési cikkek raktára

Fürdőkádak és kályhák, mosdók és csettek. Nickelvezeteszappan-, pohár, szivacs-, fogkefe- és törülköző tartók
Üvegpoharak
 nickelvezett támaszok kalés korláttal, pipere cikkek stb.

Villamos főzőedények, vasalók, kályhák, testmelegítő, hajszárítók és égők minden feszültségre. Csillárok, selyemernyők és budoir-lámpák.
 Telefonok és csengők.

Telefon 2-14.

ELECTROHIDRO — CLUJ
 Calea Regele Ferdinand No 65.

Gázharisnyók, iszercs és egyenes lámpák, üvegpohárak és porcelán **ernyők.**
 Gázfőzőlápok és kamencék.

Szerkesztőse
 hivatal és
 Cluj-Kolozsvár
 L. Pop. (Brassay-
 telefon:
 és kiadó:
 Zs. N. S
 kéziratol
 szerkesztő
 rendők.
 ad

1925 március

Legutóbbi jósoltam meg, a genfi jegyzet Chamberlain ezt az ügyet. sujtotta, azután így akart bizonyított. Ugyilatsz barbársága so magára a gyilk volt okuk es módszerekkel zászokva. Am konvent szive mányát, ezek strumentumát pillanat alatt rájaldalmat ok Chamberl ságosan is so annyira össze csapkodásban nek is kijuto ményre a fig gentleman fejezte ki az a flastromot Az eredm brit dominiun mintha ok vezérei és ök vést, amely akarja a nem dani. Franci ugyan földre port döntöbir előharcosának az ember, ho védelmet ker amikor Briar ciájával elhag Mi azonb összebonyolit sein egyetlen könyv elleni történhetett szónok óvato megvilágítás kérdésben va hát mégis e Lengyelorszá tóan buzgó Anglia segíts delmére. Az szilárdan eltő katonáját ser dások hábor amelyek Kel kollá változó valaha Néme hogy Belgiu szállana, akk Anglia egész támadónak. galiciai és fe boruba fog hiszem — e nehézsége al háztól egy e országot a s ellen megvé határaitra is. Ez az el Anglia közv genfi jegyz